

VERTROUWELIJK**Positionering op de uitkomsten van bestuurlijke afspraken versterking 11/3****Aan AB Regio****Ter voorbereiding op BO 5/6****Vooraf**

Deze notitie adviseert en onderbouwt de regionale inzet voor het bestuurlijk overleg met de ministers EZK en BZK van 5 juni a.s. De inzet is opgebouwd vanuit de 4 afspraken die met het Rijk zijn gemaakt op 11 maart 2019. Het is de bedoeling deze inzet met elkaar te bespreken in het AB van 24 mei. De inzet is afgestemd met de drie bestuurlijke trekkers versterking.

Inleiding 'Versterkingsaanpak is failliet'

De resultaten uit de opdrachten zijn zeer teleurstellend. De opdrachten voor de uitvoering van de opnames en beoordelingen (work orders P50 en P90) zijn in tegenstelling tot eerdere toezeggingen onvoldoende of zeer verlaat afgegeven. Op basis van de voorliggende rapporten kan worden geconcludeerd dat de ambitie van 4000 adressen per jaar te beoordelen ver weg is. De aangedragen versnellingsopties zijn onvoldoende concreet uitgewerkt dat dit op de korte termijn daadwerkelijk versnelling oplevert. Het ingrijpen van het Rijk op de opdrachtgeversrelatie wordt door middel van een set aan juridische maatregelen aangepakt. De praktijk moet uitwijzen in hoeverre dit echte verbetering aanbrengt in de huidige constellatie met NAM/ CVW. Er is momenteel onvoldoende zicht op een echt publieke uitvoeringsorganisatie per 1 januari 2020. *Voor een meer gedetailleerd overzicht van de uitkomsten van de afspraken 11/3 wordt u verwezen naar bijlage 1.*

Dat het huidige systeem van versterking op deze manier volledig vastloopt is kraakhelder; deze aanpak is failliet. Er is nog altijd sprake van private inmenging en er is geen eenduidige sturing op de uitvoeringsorganisatie. Hoewel er afgelopen week een nieuwe publieke besturingsvorm voor de versterking is vastgesteld waarbij gemeenten opdrachtgever zijn van de uitvoeringsorganisatie en waar het ministerie van BZK eigenaar wordt, is dat op dit moment nog een papieren werkelijkheid. En te vaak constateren we dat er een te groot verschil zit in afspraken aan de bestuurstafel en de daden aan de keukentafel.

De aardbeving in Westerwijtwerd (3.4M) drukt ons wederom stevig op de feiten. Er moet een échte wijziging plaats vinden in het fundament waar de versterkingsaanpak versterking op rust.

Hoe nu verder?

Zoals gezegd moet er een fundamentele koerswijziging plaatsvinden om de versterking van de grond te krijgen. Om dit te bereiken wordt daarom het volgende voorgesteld als inzet voor het BO 5/6.

Samengevat betekent dit het volgende:

- Minister(s) erken(t)(nen) dat de huidige versterkingsaanpak failliet is;*
- Radicale vereenvoudiging van versterkingsproces met eigen regie inwoners;*
- Eén publieke uitvoeringsorganisatie (NCG zonder CVW) met aansturing gemeenten;*

Hierna wordt de inzet per adviespunt nader uitgeschreven.

Advies:**1. Een publieke uitvoeringsorganisatie**

1.1 Per 1 januari 2020 is er één uitvoeringsorganisatie (NCG zonder CVW).

Hiervoor wordt een team namens de overheden en NCG ingericht met externe begeleiding (dat vertrouwen van de Regio geniet).

1.2 Tot deze periode van 2020 wordt er gewerkt alsof er één uitvoeringsorganisatie is (NCG). Deze organisatie beschikt over mandaat, expertise en budget vanuit een vast kasritme.

1.3 De gezonde bedrijfsonderdelen van de uitvoeringsorganisaties worden op ondergebracht in één uitvoeringsorganisatie (NCG), zodat er op de kortst mogelijke termijn, maar in ieder geval voor 1 januari 2020 sprake is van één uitvoeringsorganisatie. Dit gebeurt op een dusdanige wijze dat er geen capaciteit verloren gaat, er is sprake van een vloeiende overgang.

1.4 Op geen enkele wijze is er sprake van (private) inmenging in het mandaat van de uitvoeringsorganisatie (NCG) en werk orders behoren tot het verleden en de NCG werkt rechtstreeks conform het lokale plan van aanpak van de gemeenten. De gemeentelijke plannen van aanpak blijven leidend en de lokale stuurgroep/gemeenten zijn opdrachtgever van de uitvoeringsorganisatie.

1.5 De Regio richt een eigen ondersteunend bureau op om hun opdrachtgevende rol ook regionaal goed in te vullen. Gesprekken tussen gemeenten en NCG worden opgestart over invulling van het opdrachtgeverschap, zoals beschreven in de beleidsregel Versterking (gepubliceerd d.d. 17/5). Alle partijen zorgen ervoor dat er sprake is van hoogwaardige uitvoeringskwaliteit.

1.6 De uitvoeringsorganisatie komt per 1 januari 2020 onder het eigenaarschap van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De voorbereidingen worden vanaf dit moment getroffen.

2. Vereenvoudiging werkproces versterking

2.1 Centrale afspraak is dat het proces van opname en beoordeling radicaal wordt vereenvoudigd en qua doorlooptijd sterk wordt gereduceerd. Hiervoor wordt het materiaal van de 'Groningse standaard' en rapporten BCG/ Wing betrokken, waarbij onder andere expert judgement/ aannemersvariant terugkomen als uitgewerkte opties. In de bijlage 2 is hiervan een uitwerking opgenomen welke als basis kan worden gebruikt.

2.2 Voor de start met de nieuwe publieke uitvoeringsorganisatie ligt er een efficiënt, helder en maatschappelijk aanvaardbaar uitvoeringsproces voor de nieuwe situatie vanaf 1 januari 2020 m.b.t. opnames, beoordelen en uitvoeren. NCG is opdrachtgever, met externe begeleiding.

2.3 Per 1 januari 2020 is er een Nationaal Bouwakkoord Groningen. Hierin is opgenomen hoe er sprake is van een constante werkstroom waarbij bouwondernemers dicht op de uitvoeringsorganisatie zijn gepositioneerd. In dit Nationaal Bouwakkoord Groningen wordt door innovatieve vormen van aanbesteding ingespeeld om een doelmatige en doeltreffende uitvoering. De afspraak vanuit het Nationaal Programma kan hier behulpzaam in zijn om wet- en regelgeving voor deze opgave te versoepelen. Dit met het doel om de uitvoeringscapaciteit te maximaliseren en de opgave te versnellen.

2.4 De markt (specialisten/ adviseurs/ bouwondernemingen) werkt mee aan een versnelling van beoordeling en uitvoering van de lokale plannen van aanpak vanaf 2020.

2.5 De uitvoering van de versterking wordt door middel van een publiek dashboard gemonitord, zodat per gemeente, per dorp en per straat inzichtelijk is in welke fase de versterking zich bevindt.

2.6 De inwoner kan na het normbesluit van de Technische Commissie Versterking (TCV) kiezen voor uitvoering van de versterking door de uitvoeringsorganisatie dan wel het proces in eigen regie te nemen dan wel af te zien van versterking met een compensatie. Dit is inclusief maatregelen op de zeer korte termijn (bv. het naar voren halen van de waardedalingregeling).

2.7 In het proces van versterking wordt een fatale termijn ingevoerd. Wanneer afspraken met inwoners niet worden nagekomen wordt de inwoner hiervoor gecompenseerd (bv. boetebeding).

Communicatieadvies:

Voorafgaand aan BO:

1. actief de pers benaderen met de inzet van de regio tijdens het Bestuurlijk Overleg van 5 juni.
 - * motivatie 1: hiermee tonen we publiek een gezamenlijk (stevig en onderbouwd) geluid;
 - * motivatie 2: na afloop kunnen we publiekelijk vertellen op welke punten het Rijk is meegegaan en welke niet.
2. leden van de Tweede Kamer informeren over onze inzet tijdens het BO 5 juni.
 - * motivatie: opvoeren van druk op BO 5 juni.

Na afloop van BO:

1. persverklaring uitsturen met het behaalde resultaat en onze bevindingen e/o vervolgacties.
 - * motivatie 1: publieke verantwoording (transparant)
 - * motivatie 2: namens de regio tonen dat we regie voeren.

Centrale woordvoering door CdK René Paas

- * motivatie: één gezamenlijk geluid namens Groningen.

Bijlage 1 Uitwerking afspraken BO 11/3

In het BO van 11/3 is een viertal aantal afspraken gemaakt t.a.v. de versterkingsopgave. Per afspraak is de huidige stand van zaken beschreven.

Afspraak 1

Aan NCG wordt gevraagd om alles in het werk te stellen om nog dit jaar zo snel mogelijk op te schakelen in beschikbare fte en aantal beoordelingen.

De NCG is inderdaad gevraagd om alles in het werk te stellen om op te schakelen in beschikbare fte en aantal beoordelingen. De NCG werkt ook met deze intentie. Geprobeerd wordt om de meeste optimale capaciteitsindeling te maken vanuit de voorliggende lokale plannen van aanpak. Er is echter sprake van een grote discrepantie tussen beschikbare beoordelingscapaciteit en gevraagde capaciteit vanuit de lokale plannen van aanpak. Hier wordt nader op ingegaan onder stand van zaken afspraak 2.

Afspraak 2

Een externe onafhankelijke partij wordt gevraagd om voor 15 mei een analyse te maken of het mogelijk is om structureel meer dan 600 fte te leveren.

Er is inderdaad een analyse gemaakt door een externe onafhankelijke partij (BCG). De datum van 15/5 is verschoven naar de datum van het Bestuurlijk Overleg 5/6.

BCG heeft zich geconcentreerd op de volgende vragen in haar analyse:

- a.) in kaart brengen van het huidige proces van beoordeling, daadwerkelijke beschikbare capaciteit, en gerealiseerde en te verwachten productiviteit (nu, 2020, 2021)
- b.) identificeren van maatregelen voor het verhogen van de beoordelingscapaciteit binnen Nederland
- c.) identificeren van maatregelen voor het aantrekken van buitenlandse beoordelingscapaciteit
- d.) vertalen van geïdentificeerde maatregelen naar de impact op kosten, randvoorwaarden, tijdslijnen en verkorte wachttijd voor Groningse gedupeerden

De hoofdconclusies van BCG kunnen als volgt worden samengevat:

- Er ligt een uitgebreid onderzoek op tafel;
 - De beschrijving van de geschiedenis in het onderzoek moet scherper en op sommige punten feitelijk anders worden geformuleerd;
 - De cijfers zijn onderbouwd maar laten echter geen positief beeld zien.
- Voor 2020 en 2021 worden 3 scenario's geschetst qua beoordelingscapaciteit: 1000-1200 (conservatief), 2200-2500 (in een basis scenario) of 5100-5700 in een maximaal scenario.
- BCG schat 1280 adressen voor 2019 als realistisch en de eerder genoemde 900-1200 adressen als voorzichtig.
 - De opdracht voor de groep P50 (work order) is (nog) niet volledig gegund omdat het budget ontoereikend is (m.b.t. het noodverband). Op 17/5 zou een additionele work order zijn afgegeven met een toereikend budget.
 - De opdracht voor de groep P90 (work order) t.w.v. €135 mln. is op 14/5 jl. verstrekt aan het CVW.
 - op dit moment is er geen eenduidige, gezamenlijke en complete scopebepaling.
 - De lokale plannen van aanpak vragen een beoordelingsproductie die minimaal 4 maal zo hoog ligt als de door het CVW afgegeven maximum productie.
 - BCG stelt zeven prioriteiten ter opvolging.

Afspraak 3

Regio en Rijk committeren zich aan de snelle ontwikkeling van een maatschappelijk verantwoorde versnellingsaanpak. Belangrijk onderdeel van de versnellingsaanpak is het werken met standaard versterkingsoplossingen per type huis (catalogusaanpak), conform advies Mijnraad en de bestuurlijke afspraken van 20 september 2018. Daarnaast zullen ook alle overige versnellingsopties verkend worden.

Rijk en Regio zullen gezamenlijk het opdrachtgeverschap voeren. Het proces zal geleid worden door een extern bureau. Over de stand van zaken wordt voor 15 mei gerapporteerd. De standaardaanpak zal door TNO als onafhankelijke partij worden gevalideerd. EZK zal hiertoe de opdrachtverlening aan TNO faciliteren. Dit is reeds in overleg met NCG en regio in gang gezet. Het doel is de versnellingsaanpak in de tweede helft van de 2019 te implementeren.

Een extern bureau (Wing) heeft een advies opgeleverd met daarin versnellingsmaatregelen voor de korte, middellange termijn en in de vorm van typologieaanpak.

Er is een set aan versnellingsmaatregelen in beeld gebracht en besproken met Regio, Rijk, mo's en medewerkers van CVW/ NCG. Voor de korte termijn zijn versnellingsmaatregelen geselecteerd die nader worden uitgewerkt, om zo tot een concrete versnelling over te kunnen gaan. Deze luiden als volgt:

1. doorontwikkelen snellere rekenmethodes (o.a. GSAT);
2. ontwikkelen van optimale mix van rekenmethoden voor de hele scope P50, P50 verrijkt en P90.;
3. direct uitvoeren versterkingsadviezen obv NPR17, na steekproef vergelijking NPR18;
4. gericht inzetten taxaties;
5. Versnellen rekentijd, verkorten planktijd.

De versnellingsmaatregelen kunnen inderdaad voor versnelling zorgen binnen het bestaande systeem. Onvoldoende duidelijk is echter hoeveel versnelling dit gaat opleveren, ten opzichte waarvan dit versnelling betekent en hoe deze versnelling daadwerkelijk wordt doorgevoerd. Ook voert Wing regie op de totstandkoming van de typologieaanpak. Hiervoor wordt een separaat spoort gevolgd om tot een gevalideerde (TNO) aanpak te komen per typologie. Voor de korte termijn wordt vanuit de typologieaanpak geen versnelling verwacht.

Afspraak 4

Het Rijk grijpt in op de opdrachtgeversrelatie en aansturing van het CVW en de onderliggende (juridische) constructies (met o.a. NAM) en brengt werkprocessen op orde.

In het ambtelijk opdrachtgeversoverleg NCG van 9/5 is aangegeven dat er vijf documenten worden opgesteld dan wel aangepast om ervoor te zorgen dat de NCG het CVW kan aansturen en dat NAM daadwerkelijk op afstand in de versterking wordt gezet. Het betreft de volgende documenten:

1. IBOV+ (tussen Staat en NAM)
2. Samenwerkingsovereenkomst NCG-CVW
3. Instellingsbesluit NCG
4. Mandaatbesluit directeur NCG
5. PSB-contract

De Regio heeft verlaet kennis kunnen nemen van bovenstaande documenten. De documenten laten op papier een gewenst beeld zien dat NAM volledig uit het systeem verdwijnt. De vraag blijft in hoeverre dit daadwerkelijk ook in de praktijk gebeurt. Op dit moment kan onvoldoende worden beoordeeld of hiermee de werkprocessen binnen CVW en NCG op orde zijn gebracht.

Bijlage 2 inzet versnellingsmaatregelen versterking (naast huidige versterkingsaanpak en andere versnellingsmaatregelen)

- Loslaten privaat proces en ombouwen naar een publiek proces, waarbij de processtap van exact versterkingsadvies per woning om tot versterkingsbudget te komen wordt verlaten.

Redeneerlijn:

- Bepaal op eenvoudige wijze van een indicatief budget per woning(type) door gebruik te maken van een prijslijst. Dus vooraf geïndiceerd.
- Stel een prijslijst op per typologie. Gebruik een aantal voorbeeldberekeningen gebaseerd op meest recente versie van NPR.
- Beperk het aantal typologieën tot circa 50 (groeve indeling, accepteer enig conservatisme in de maatregelen).
- Stap over op gebiedsdekkende inspecties voor goede typologietoedeling, mede gericht op verbeteren kwaliteit HRA, zodat geprioriteerd kan worden en onveilige situaties opgemerkt.
- De gebiedsdekkende inspecties geven de mogelijkheid tot persoonlijke uitleg aan bewoners van de aanpak en het ophalen wensen/ behoefte/zorgen.
- Bepaal in welke dorpen/wijken de meeste urgentie is om te starten met versterken (kan eventueel op basis van HRA).
- Stel indicatief budget op per woning voor versterken op basis van prijslijst. Opplussen met schadebedrag, perspectief etc op huisniveau. Daarna opplussen met woningoverstijgende zaken. Om zo te komen tot indicatief budget per dorp/wijk.
- Besteed aan per wijk/dorp met gestandaardiseerde voorwaarden en verantwoordingsmomenten, waarbij verschillen in uitwerking tussen dorpen/wijken onderling wordt geaccepteerd.
- De gemeente is opdrachtgever en bepaalt de meest geëigende vorm (bv coöperatie, eigen regie etc)
- De opdrachtnemer is een combinatie van aannemers, constructeur, architect etc.)
- De opdrachtnemer maakt plan met bewoners. De opdrachtnemer komt samen met de individuele bewoner tot concrete versterkingsmaatregelen in de woning. De typologieindeling en de prijslijst zijn bedoeld voor indicatief budget, maar de opdrachtnemer kan hiervan afwijken als tijdens de voorbereidende beoordeling/opname blijkt dat dit nodig is. Schadeherstel wordt meegenomen. De opdrachtnemer komt samen met het dorp/wijk tot woningoverstijgende maatregelen, bv ihkv leefbaarheid.
- Na definitief ontwerp wordt bij de vergunningaanvraag getoetst of het ontwerp aan de NPR voldoet (kan door gemeentelijk bouw- en woningtoezicht).
- Voor gebouwoverstijgende onderdelen (zoals ingrepen in de straat bv tbv leefbaarheid) worden ook publieke toetsmomenten ingeregeld vergelijkbaar met de vergunningtoets.
- Na vergunningverlening kan de opdrachtnemer over gaan tot uitvoering.
- Gedurende het proces worden monitoring en verantwoordingsmomenten ingebouwd om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan.